

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ДОКТРИНИ СУЧАСНОСТІ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ
ТА СОЦІОГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН ІМЕНІ
О.М. ЛАЗАРЕВСЬКОГО

КАФЕДРА
ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ
ВІДНОСИН

Освітній ступінь
Галузь знань
Спеціальність
Освітньо-професійна програма
Кількість кредитів
Рік підготовки, семестр
Компонент освітньо-професійної програми
Дні занять
Мова викладання
Консультації

Викладач
Контакти

магістр
03 Гуманітарні науки
032
Історія та археологія
3
1 рік, II семестр
вибірковий
згідно з розкладом
українська
вівторок 11.20–12.40 (304 кабінет).
(З можливістю дистанційної роботи на платформах
ZOOM та Google-class).
Стрілюк Олена Борисівна
E-mail: olenastriliuk@ukr.net

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Наприкінці XIX ст. остаточно сформувалась політична наука як самостійна наукова та навчальна дисципліна. Історія політичної думки як самостійний підрозділ політичної науки виокремилась наприкінці XIX ст. Внаслідок цього розвиток політичної думки почав розглядатись не лише самостійно, а й у контексті багатоманітних форм політичної практики. Особливістю розвитку політичної думки в XX – XXI ст. є її доктринальний характер, коли певний напрям розвивали вже не тільки окремі мислителі, а групи науковців, які дотримувались спільних методологічних засад або користувалися подібними методиками вивчення політичного життя.

Доктринальний характер політичної думки почав формуватись вже наприкінці XIX ст., але повністю оформився лише протягом минулого століття. Проте, політичні доктрини не варто розглядати як остаточно завершену, стійку конструкцію. Вони можуть розвиватись, перманентно оновлюватись, змінюватись.

Запропонований курс має важливе значення: неможливо проводити практичну політичну діяльність, не спираючись на теоретичний і практичний політичний досвід сьогодення, не усвідомлюючи особливостей його еволюції та чинників впливу.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є суспільно-політичні доктрини сучасності. Дослідження політичних доктрин передбачає вивчення, систематизацію та оцінювання політичних поглядів, оцінок, тверджень в історичному контексті їхнього виникнення та розвитку, а також трактування їх як елемента політичної практики, оскільки вони втілюються в політичних програмах, документах тощо.

Програма навчальної дисципліни складається з двох змістових модулів:

1. Алгоритм розвитку політичних доктрин. Розвиток ліберальної та консервативної політичної свідомості

2. Анархістська, марксистська політичні свідомості. Протестні та асистемні доктрини. Сучасні модерністські соціальні доктрини.

Метою викладання курсу є ознайомлення студентів із концептуальним змістом основних політичних доктрин ХХ століття, питаннями між доктринального зв'язку.

Завдання навчальної дисципліни:

❖ Формування уявлення про історико-політичні картини світу, про різноманіття форм їх прояву.

❖ Усвідомлення ролі і значення історико-політичної науки як необхідного компонента гуманітарного знання і її зв'язки з іншими типами знання.

❖ Знайомство студентів із традиціями вивчення предмета історії політичних вчень, з основними його поняттями (політичні доктрини як трактування сутності та явища влади, форм її устрою, ставлення до влади, їх емпіризація і теоретизація), напрямками розвитку, концепціями, програмами, першоджерелами.

❖ Тренування в прийомах роботи з різним ідейним змістом вчень і вдосконалення аналітичних здібностей при вивченні джерельної бази курсу.

❖ Отримання знань щодо умов формування різних і тотожних політичних поглядів.

❖ Розуміння і пояснення сутності феномену «історико-політичне знання».

❖ Формування історико-політичної культури.

Навчання проводиться у формі лекцій, практичних занять, індивідуальних і групових консультацій, виконання завдань самостійної роботи.

ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Здобувачі освіти повинні сформувані необхідні загальні та професійні компетентності відповідно до вимог освітньої програми:

Шифр згідно ОПШ	Компетентності
ЗК01.	Здатність до абстрактного та критичного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК02.	Здатність до автономної роботи, самоосвіти, відповідальної індивідуальної, командної та проектної роботи.
ЗК05.	Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
ЗК08.	Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
ЗК09.	Здатність приймати обґрунтовані рішення, творчо застосовувати кращі практики у професійній діяльності, брати відповідальність за оригінальність та обґрунтованість наукових результатів.
СК01.	Здатність виявляти та досліджувати історичні й археологічні джерела різних видів, аналізувати наукові тексти, узагальнювати інформацію.
СК02.	Здатність здійснювати історичні й археологічні дослідження з визначеної тематики, в тому числі використовуючи методологічний інструментарій інших гуманітарних і соціальних наук.
СК05.	Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері історії, археології та/або дотичні до них міждисциплінарні проекти.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Разом	включно з				
		л	пр	лаб	інд	срс
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1.						
Алгоритми розвитку політичних доктрин.						
Розвиток ліберальної та консервативної політичної свідомості.						
Тема 1. Концептуальна логістика розвитку політичних доктрин у ХХ – на початку ХХІ ст.	4	2	–			2
Тема 2. Політичні доктрини лібералізму.	10	4	2			4
Тема 3. Політичні доктрини консерватизму.	10	4	2			4
Тема 4. Політичні доктрини націоналізму.	10	4	2			4
Тема 5. Конфесійні суспільно-політичні доктрини.	10	2	4			4
Разом за змістовим модулем 1	44	16	10			18
Змістовий модуль 2.						
Анархістська, марксистська політичні свідомості. Протестні і асистемні доктрини. Сучасні модерністські соціальні доктрини.						
Тема 6. Політична доктрина фашизму та націонал-соціалізму.	8	4	–			4
Тема 7. Політичні доктрини комунізму.	8	4	–			4
Тема 8. Політичні доктрини соціал-демократії та неомарксизм.	10	4	–			6
Тема 9. Політичні доктрини популізму.	6	–	2			4
Тема 10. Політичні доктрини фемінізму.	8	2	2			4
Тема 11. Політичні доктрини екологізму.	6	–	2			4
Разом за змістовим модулем 2	46	14	6			26
Усього годин	90	30	16			44

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Розвиток ліберальної та консервативної політичної свідомості	4
2	Політичні доктрини націоналізму	2
3	Релігійні суспільно-політичні доктрини	2
4	Радикальні суспільно-політичні доктрини	2
5	Політичні доктрини популізму	2
6	Політичні доктрини фемінізму	2
7	Політичні доктрини екологізму	2
Усього годин практичних занять		16

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

Основні

1. Алексеева Т.А. Современные политические теории. М.:РОССПЭН, 2000. 479 с.
2. Арон Р. Этапы розвитку соціологічної думки. К.: Юніверс, 2004, 392 с.
3. Бабенко С.С. Соціологія гендеру: навчально-методичний посібник. Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2008. 44 с.
4. Бойцова О.Ю. Основные теоретико-методологические подходы в политической мысли XX века. М.: Schola, 2001.
5. Введение в гендерные исследования. Часть 1. Учебное пособие / Под ред. И. Жеребкиной. Харьков: ХЦГИ; СПб: Алетейя. 2001. 708 с.
6. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму. К.: Основи, 1998. 269 с.
7. Віперман В. Європейський фашизм / Пер. В.Швед, Р.Дізер. К.: Дух і Літера, 2008. 278 с.
8. Гелнер Е. Нації та націоналізм. Націоналізм / Пер. з англ. К.: Таксон, 2003. 300 с.
9. Еспозіто Д. Ісламська загроза. Міф чи реальність? / Переклад з англ. І.Саповського. Львів: Кальварія, 2004. 356 с.
10. Желев Желю. Фашизм. Тоталитарное государство / Желю Желев. М., 1991. 336 с.
11. Задорожнюк Э.Г. Социал-демократия в Центре Европы. М.: Academia, 2000. 313 с.
12. Клаус фон Байме. Політичні теорії сучасності / Клаус фон Байме; пер. з нім. М.Култаєвої та М.Бойченка. К.: Стило, 2008. 396 с.
13. Кухта Б. Нариси з історії європейської політичної думки. Львів.: Кальварія, 2008. 558 с.
14. Лакер В. История сионизма / В. Лакер; пер. с англ. А. Блейз, О. Блейз. М.: КРОН-ПРЕСС, 2000. 848 с.
15. Лібералізм: Антологія / Упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. К.: Смолоскип, 2002. 1164 с.
16. Мітчелл Д. Психологія і фемінізм: Радикальна переоцінка психоаналізу Фрейда. Львів: Астролія, 2004. 479 с.
17. Націоналізм: Антологія / Упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. К.: Смолоскип, 2000. 858 с.
18. Романюк А.С. Політичні доктрини XX століття. Навчальний посібник. Львів, 2009. 216 с.
19. Романюк А. *Політична доктрина націоналізму.* / Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Політологія, Філософія. Вип. 11. Ужгород: Вид-во Ужгородського національного ун-ту «Говерла». 2009. С. 261–268.
20. Романюк А. *Політична доктрина фемінізму у XX ст.* Науковий вісник Ужгородського університету: Серія: Політологія. Соціологія. Філософія / редкол.: М. Вегеш (гол. ред.), В.

- Андрущенко, О. Бабкіна та ін. Ужгород : Видавництво УжНУ «Говерла», 2009. Вип. 13. С. 339–345.
21. Романюк А. *Християнсько-демократичні партії країн Західної Європи як різновид консервативних партій*. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Політологія, Філософія. Вип. 9. Ужгород: Вид-во Ужгородського національного ун-ту «Говерла». 2008. С. 150–154.
22. Сулима Е.Н., Шепелев М.А. *Идеологические парадигмы современности: моногр.* Днепропетровск: Издво ДНУ имени Олеса Гончара, 2012. 712 с.
23. Фюре Ф. *Минуле однієї ілюзії. Комуністична ідея у ХХ столітті* / Ф. Фюре; пер. В. Каденко. К.: Дух і Літера, 2007. 810 с.

Допоміжні

1. Бебик В.М. *Базові засади політології*. К.: МАУП, 2000. 384 с.
2. Білоус А.О. *Політико-правові системи: світ і Україна*. К.: АМУПП, 2000. 200 с.
3. Гаджиев К.С. *Введение в политологию*. М.: Просвещение, 2000. 431 с.
4. Герасіна Л. *Політологічний енциклопедичний словник* / уклад.: Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна, І.О. Поліщук та ін. За ред. М. П. Требіна. Х. : Право, 2015. 816 с.
5. Гитлер А. *Моя боротьба*. Х.: ООО «Свитовид», 2003. 704 с.
6. Денисенко І.Д. *Теорія соціального простору: евристичний потенціал щодо соціально-політичних досліджень*. 2015. № 2 (2). С. 27–37.
7. *Енциклопедія політичної думки* / Переклад з англ. за ред. Н. Лисюк. К.: Дух і Літера. 2000. 474 с.
8. *Енциклопедія постмодернізму* / За ред. Ч. Вінквіста та В. Тейлора; Пер. з англ. В.Шовкун; Наук. ред. пер. О.Шевченко. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2003. 503 с.
9. Кармазіна М. *Політичні інститути: питання методології дослідження*. Історичний журнал. 2004. № 12. С. 3–8.
10. Кармазіна М., Щербакова О. *«Інститут» та «інституція»: проблема розрізнення понять*. Політичний менеджмент. 2006. № 4. С.10–19.
11. Кельзен Г. *Про сутність і цінність демократії*; з нім. пер. Олександр Мокровольський. Львів: ВНТЛ-Класика, 2013. 139 с.
12. *Новая постиндустриальная волна на Западе. Антология* / Под ред. В.Л. Иноземцева. М., 1999. 640 с.
13. *Политическая наука в Западной Европе* / Под ред. Ханса-Дитера Клингемана; пер. с англ. М. Гурвица, А. Демчука и др.; под ред. Е.Б. Шестопаля. М.: Аспект-Пресс, 2009. 487 с.
14. *Політична наука. Словник: категорії, поняття і терміни* / За ред. Б. Кухти. Л.: Кальварія, 2003. 498 с.
15. Рудич Ф.М. *Політологія*. К.: МАУП, 2000. 196 с.
16. Сорокопуд О. *Фемінізм. Політична енциклопедія*. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. К.: Парламентське видавництво, 2011. С. 747.
17. Троньє М. *Современное модернистское политическое сознание*. М., 2000. 195 с.
18. Calhoun C. *Nationalism (2nd edition)*. Buckingham, Open University Press. 2002. 164 p.
19. Heywood A. *Political Ideologies. An Introduction (3rd edition)*. Palgrave Macmillan. 2003. 353 p.
20. Robertson D. *The Routledge Dictionary of Politics. Third edition*. Routledge, London/ New York, 2004.

Інформаційні ресурси

Інтернет ресурси:

1. Карлос Маригелла. *Бразильская герилья (краткий учебник городского партизана)*. URL: <http://www.lib.proza.com.ua/book/1375>
2. Муссолини Б. *Доктрина фашизма*. URL: <http://yaytsa.narod.ru/musolini.txt>
3. *О церкви в современном мире* / Документы II Ватиканського Собора. URL: <http://www.krotov.info/acts/20/2vatican/dcmnt377.html>

4. Попкова Л. Теория и практика современного феминизма: женское движение в США. URL: <http://www.owl.ru/win/books/articles/popkova.htm>
5. Rerum novarum. URL: http://www.pseudology.org/Documents/Lio13_encilika.htm
6. Хрестоматия феминистических текстов: переводы. / Под ред. Е. Здравомысловой и А. Темкиной. URL: http://www.cisr.ru/files/publ/Xrest_fem_texts.pdf
7. Электронная еврейская энциклопедия. URL: <http://www.eleven.co.il>

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо оцінювання

Відповідь на практичному занятті являє собою повідомлення з питання винесеного на обговорення. Цей виступ повинен бути чітко структурований і містити основні результати наукового вивчення проблеми, аргументи з приводу існуючих концептуальних підходів до питання, що вивчається, а також власне бачення доповідачем обговорюваної проблеми у вигляді висновків. Доповідь не повинна тривати більше 10 хвилин. При оцінюванні виступу на практичному занятті перевага надається самостійним (без використання конспекту) відповідям, які демонструють вільне володіння студентом навчальним матеріалом.

Студенти можуть ставити **питання** в ході обговорення проблем практичного заняття. Питання також дозволяють виявити ступінь готовності студента до розгляду винесених на практичне заняття питань. Тому до уваги береться передусім якість питань. Ті з них, які провокують дискусію, актуалізують нові аспекти обговорюваної проблеми, створюють проблемні ситуації можуть бути оцінені високим балом, на відміну від питань репродуктивного характеру. При оцінюванні питань студентів їхня кількість принципового значення не має.

Рецензування відповіді на практичному занятті передбачає визначення рівня виступу з питання заняття. З позицій власного розуміння питання студент повинен оцінити рівень знань свого колеги, вказавши на здобутки та недоліки у відповіді. Рецензія повинна враховувати самостійність суджень доповідача, здатність аргументовано відстоювати свою точку зору в дискусії.

Доповнення на семінарському занятті передбачає стислий виступ (повідомлення) у розвиток положень, висловлених доповідачем. Доповнення не повинно повторювати аргументацію та фактичний матеріал доповідача. Цінність доповнення полягає у приверненні уваги до тих аспектів обговорюваного питання, які не знайшли висвітлення у виступі доповідача. При оцінюванні доповнень студентів їх кількість значення не має.

Самостійна робота передбачає опрацювання проблем, винесених на позааудиторне вивчення.

Контрольна робота передбачає тестову перевірку розглянутих у змістовому модулі тем.

Політика щодо викладання курсу:

Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

Студент має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями провідних засад освітнього менеджменту, економіки, права тощо;
- вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять;
- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку; для студентів денного відділення дозволяється без санкцій пропустити не більше 2-х занять без поважної причини.
- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Студент зобов'язаний:

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, запізнення на

заняття допускається тільки з поважних причин;

- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;
- виконувати завдання, визначені для практичних занять і самостійної роботи;
- набрати під час вивчення навчальної дисципліни мінімум 60 балів.

Політика щодо дедайннів та перескладання.

Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацювати впродовж двох тижнів після завершення дії поважної причини і при наявності відповідного документа (довідки, розпорядження про індивідуальний графік відвідування тощо).

Політика щодо академічної доброчесності.

Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020

<https://drive.google.com/file/d/1YOj2QK3xW-03evO8Tkg1o3ZKUAbBL-VH/view>).

Дотримання академічної доброчесності студентами передбачає:

- ✓ Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей).
- ✓ Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень.
- ✓ Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права.
- ✓ Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Розподіл балів

Модулі	I	II	Разом (балів)
Бали З них:	0 – 58	0 – 42	0 – 100
Контрольна робота	0 – 15	0 – 10	0 – 25
Самостійна робота	0 – 10	0 – 10	0 – 20
Робота на практичному занятті	0 – 25	0 – 15	0 – 40
Робота на лекційному заняття	0 – 8	0 – 7	0 – 15
Разом			100